

Fleck Nóra

BARLANGKUTATÓK KULTURÁLÓDÁSI SZOKÁSAI (EGY RENDHAGYÓ VIZSGÁLAT EREDMÉNYE)

Az egri Eszterházy Károly Főiskola Andragógiai és Közművelődési Tanszékén művelődésszervező szakon folytatott tanulmányaim keretében 2007 novemberében egy eddig – tudomásom szerint – senki által sem kutatott témában végeztem kérdőíves vizsgálatot. A Jósvafőn 2007. november 9–11. között megrendezett Barlangkutatók Szakmai Találkozóján – mely ez évben a jósvafői Karsztkutató Állomás létrehozásának 50. és Kessler Hubert születésének 100. évfordulója megünneplésével egészült ki – a résztvevők megkérdezésével a magyar barlangkutatók kulturálódási szokásait próbáltam feltérképezni. A megkérdezettek valamennyien rendkívül készségesnek mutatkoztak, s többen is jelezték, hogy nagyon érdekesnek találták a vizsgálatot, melynek eredményéről szeretnének bővebben is olvasni. Az alábbiakban a kutatással kapcsolatos előzményeket, a vizsgálat eredményét, illetve egy rövid értékelést teszek közzé.

A kutatás célja

A hazai barlangkutatókat tömörítő Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tagságáról elmondható, hogy rendkívül heterogén, a társadalom szinte valamennyi képviselőjét magában foglalja a diákoktól a nyugdíjasokig, a legalacsonyabb iskolai végzettségtől a legmagasabbig, a munkanélküliektől az akadémiáig.

A Társulat főállású dolgozójaként az egyesületben eltöltött közel három évtized alatt a tagság jelentős részével kerültem személyes kapcsolatba, és megismerhettem szabadidős tevékenységüket. Mivel az amatőr barlangkutatás nem főállású tevékenység, a Társulat tagjainak jelentős része szabadidejében járja és kutatja a barlangokat, ami mellett más, például kultúrával kapcsolatos tevékenységre alig marad ideje. Koncerteken, kiállításokon véletlenszerű találkozások során, rendezvényeken, táborokon folytatott beszélgetések keretében azonban mindig akadtak számomra meglepetések. Az ugyancsak a főiskolai tanulmányaim idején a Baradla-barlangi hangversenyek közönségének körében 2006-ban végzett kérdőíves vizsgálat során számos barlangkutatóval is beszélgettem, ám többségükről az derült ki, hogy nem a hangverseny programja, hanem a barlangi helyszín miatt látogatták a koncertet.

Néhány elkötelezett zenerajongón kívül nagy többségük kultúra iránti érdeklődéséről közvetlenül nem sok információval rendelkezttem, így meglehetősen érdekesnek és indokoltnak tartottam, hogy kérdőíves vizsgálat keretében a témával kapcsolatban végezzek kutatást.

Kutatásomhoz egy 1985. évben végzett vizsgálat eredményét is felhasználtam, melynek keretében a Fővárosi Szent János Kórház két orvosa (*BUDAVÁRI Á.–GRYNAEUS T.* 1988) 24 barlangkutatón végzett pszichológiai vizsgálatot. A vizsgálat során arra kerestek választ, milyen személyiségjellemzőkkel rendelkeznek azok, akik a barlangjárást, barlangkutatást kedvtelésből vagy hivatásként gyakorolják. A megkérdezett 22 férfi átlagéletkora 35 év, a 2 nőé 26 év volt. Több mint 70%-uk felsőfokú végzettséggel rendelkezett, s szinte valamennyien hasznosították a megszerzett szakismereteket a barlangászatban.

A vizsgálat eredményéből számomra egyetlen olyan fontos momentum mutatkozott, amelyet saját kutatásomnál is számításba vehettem, mégpedig a megkérdezettek viszonya az őket körülvevő emberi környezethez. Ennek lényege az volt, hogy a vizsgálatban résztvevők egynegyede sivár emocionális életű, a környezet eseményei iránt kissé beszűkült érdeklődésű, egyharmaduk főleg tárgyias érdeklődést muta-

tott, míg egyötödük teljesen befelé forduló, a körülötte játszódó eseményekkel egyáltalán nem törődött, s mindössze 20%-uk mutatott érdeklődést a környezetében lejátszódó események iránt.

A kultúra és művelődés oldaláról szemlélve a kérdést, számomra a külső környezet iránti érdeklődés a külvilág eseményeiről való tájékozottságot (pl. rádióhallgatás, televíziónézés, újságolvasás), a különböző kulturális eseményeken való részvételt (pl. színház, mozi, hangverseny, kiállítás) jelentette, ezért saját vizsgálatomban is elsősorban ezekre igyekeztem választ kapni.

Az általam kapott eredményeket a budapestiek kulturálódási szokásait felmérő közvéleménykutatás eredményével (HUNYADI Zs. 2004) vettem össze, ám az általam megkérdezettek körét nem szűkítettem le a budapestiekre, hanem igyekeztem országos képet kapni.

A kutatás lebonyolítása

A rendezvényre 100 kérdőívet vittem magammal, melyből 73-at sikerült kitöltetnem, s mindössze hármat kellett értékelhetetlennek nyilvánítani. A Társulat taglétszámának ismeretében elmondható lenne, hogy a vizsgálatban résztvevők száma a tagságnak kb. 10%-át reprezentálja, ám ez így sajnos nem felel meg a valóságnak, mert a megkérdezés olyan tudományos-szakmai konferencián zajlott, ahol a megkérdezettek közül mindössze egy fő rendelkezett csak általános iskolai végzettséggel, valamennyien legalább középfokú, de inkább magasabb végzettséget jelöltek meg. (Megjegyzés: A vizsgálat nyilván jóval árnyaltabb képet mutatott volna, ha a kérdőíves vizsgálatot a Barlangnapon végzem, mert ott jobban érvényesült volna a tagságra jellemző heterogenitás.)

A kérdőíves vizsgálat során 19 kérdéssel dolgoztam, s valamennyi kérdésnél előre megadtam a választható válaszokat. Erre azért volt szükség, mert ellenkező esetben a válaszadók messze elkalandoztak volna a témától.

Kérdőívem kérdéseit az alábbi témakörök köré csoportosítottam:

1. *témakör*: általános bevezető, illetve a kitöltők társadalmi helyzetével kapcsolatos kérdések (nemek aránya, életkor, iskolai végzettség, foglalkozás, anyagi helyzet, lakóhely)
2. *témakör*: a szabadidő eltöltésével kapcsolatos kérdések, s a szabadidőben folytatott kulturális tevékenységek (szabadidő mennyisége, Internet és számítógép szerepe, valamint a kulturális intézmények látogatottsága)
3. *témakör*: rádióhallgatással, televízió-nézéssel, olvasási szokásokkal kapcsolatos kérdések
4. *témakör*: záró kérdések a nyelvtudással, illetve a megkérdezett kulturális kiadásaival kapcsolatban

A feldolgozás eredményének ismertetése és értékelése

1. Általános bevezető kérdések

a) Nemek aránya

Az adatok feldolgozása után megállapítható, hogy a megkérdezettek jelentős többsége, 67%-a férfi, míg a nők aránya csak 33%. Ez az adat gyakorlatilag tükrözi a magyar barlangász társadalom nemi összetételét, hiszen a Társulat tagságában is hasonló arányok mutatkoznak a két nem között.

b) A megkérdezettek életkora

Kérdőívemben a megkérdezetteket 5 korcsoportra bontottam, és a feldolgozás során az alábbi megállapításokra jutottam:

A 25 év alatti korosztály esetében mutatkozik a legkisebb részvételi arány, mindössze 6%, amely talán azzal magyarázható, hogy egyrészt ez a generáció mutatja a legkisebb érdeklődést a szakmai rendezvények iránt. Feltételezhetnénk, hogy a hétvégét ebben az esetben is aktív kutatással vagy túrázással töltötte, bár ennek ellentmond a rendezvény ideje alatti rendkívül rossz, esős időjárás. A távolmaradás másik

okaként a megfelelő pénzügyi háttér hiányát is gondolhatjuk, hiszen egy diák számára egy háromnapos jósvafői konferencián való részvétel meglehetősen anyagi megterhelésekkel jár.

A 25–40 év közötti korosztály részvételi aránya kiugróan a legmagasabb: 47%. Ez talán azzal is magyarázható, hogy a barlangkutatók ebben az életkorban még nagyon aktívak, szívesen utaznak, igényük van a kapcsolattartásra, kapcsolatteremtésre, s talán anyagi helyzetük ekkor mondható a legkedvezőbbnek.

Ezt követően gyakorlatilag hasonló arányban jelenik meg a rendezvényen a 40–50 év közötti (14%), az 50–60 év közötti (16%) és a 60 év feletti (17%) korosztály. A három korcsoportból kiragadnám a 60 év feletti korosztály részvételét, amely az évenként megrendezett konferencián korábban nem volt annyira jellemző. Ez alkalommal viszont döntő szerepet játszott a programban szereplő két évforduló, mely jelentős hatással volt ennek a korosztálynak a megjelenésére.

Amennyiben összevetjük a nők és férfiak korosztályonkénti megoszlását, akkor is azt láthatjuk, hogy legkisebb arányban a 25 év alatti nők vannak jelen (25%), magasabb számban a 25–40 év közötti korosztályban látjuk jelenlétüket (39%), míg a következő három korosztályban azonos arányt képviselnek (27–27%).

c) A megkérdezettek iskolai végzettsége

A vizsgálat eredménye alapján mindössze 1 főnél jelent meg általános iskolai végzettség, amit a további feldolgozásnál figyelmen kívül hagytam, mert egy adat nem reprezentálja a csoportot.

Középfokú végzettséget a megkérdezettek 37%-a, felsőfokú végzettséget 61% jelölt meg. Mint azt már korábban jeleztem, a vizsgálat egy szakmai konferencia keretében folyt, ezért a kapott adatokból a hazai barlangkutatókat reprezentáló, reális következtetéseket nem lehetett levonni.

d) A megkérdezettek foglalkozása

A kérdéskörben adható válaszok alapján (tanuló, dolgozó, nyugdíjas, háztartásbeli, munkanélküli, gyēs-gyed) azt állapítottam meg, hogy a kitöltők jelentős része az aktív dolgozók köréből tevődött össze, arányuk az összes kitöltőhöz viszonyítva 70%. Második helyen szerepelnek a nyugdíjasok (16%), míg a tanulók 11%-kal voltak jelen. Munkanélkülinek a kitöltők mindössze 3%-a vallotta magát, míg sem háztartásbeli, sem gyēsben levő nem adódott.

e) A megkérdezettek anyagi helyzete

Tekintettel arra, hogy a kérdésre adható válaszokat nem összehathatók szerint állapítottam meg, ezért a válaszadó szubjektív döntésére volt bízva saját anyagi helyzetének besorolása. A válaszadók többsége (80%) magát az átlagos anyagi helyzetű kategóriába sorolta, míg 11% vallotta magát átlagon felüli, 9% pedig átlagon aluli anyagi helyzettel rendelkezőnek. Az anyagi helyzet vonatkozásában a későbbiekben összehasonlító számításokat végeztem, melynek keretében vizsgáltam az anyagi helyzet és a kultúrára fordított havi összeg közötti összefüggést.

f) A megkérdezettek lakóhelye

A vizsgálatban résztvevők nagy többsége (56%) érkezett Budapestről, a kitöltők 32%-a vidéki városból, míg 13% egyéb településről. Későbbiekben a kitöltő lakóhelye, illetve a kulturális intézmények látogatása tekintetében végeztem összehasonlító vizsgálatot.

2. Szabadidő eltöltésével, kulturális intézmények látogatásával kapcsolatos kérdések

a) Szabadidő mennyisége

Mivel a szabadidő mennyiségi meghatározására vonatkozó kérdések tekintetében konkrét napi időintervallum nem került megadásra, a válaszadók ismét meglehetősen szubjektív mérlegelés alapján adták meg válaszukat. A megkérdezettek 27%-a nyilatkozott úgy, hogy sok a szabadideje, 63% kevés szabadidővel rendelkezik, 10% válaszolt úgy, hogy egyáltalán nincs szabadideje.

b) Számítógép birtoklása

A megkérdezettek 91%-a rendelkezik otthon számítógéppel, míg mindössze 9% nyilatkozott úgy, hogy nincs otthon számítógépe. Mivel a pozitív és negatív válaszok aránya minden korcsoportnál közel azonos volt, ebből arra lehetett következtetni, hogy a számítógép ma már minden korosztály életében jelen van.

c) Internet csatlakozás

Az előző kérdésre adott válaszokból szinte egyenesen következik, hogy a megkérdezettek jelentős részének (86%) van otthon Internet-csatlakozása, míg 14% nem rendelkezik otthoni Internet-elérhetőséggel. Az Internet-használat vonatkozásában megállapítottam, hogy inkább az idősebb kitöltők nyilatkoztak úgy, hogy nem rendelkeznek otthon Internet-csatlakozással.

d) Barlangászás melletti kedvenc időtöltés

Ennél a kérdésnél elsősorban a szabadidő kulturális tevékenységgel való eltöltésére lettem volna kíváncsi, míg a válaszadók közül többen ezt nem így gondolták. Számos kitöltő az egyéb választ jelölte meg, s többen meg is indokolták, hogy ezt azért tették, mert hiányolták a kirándulás, erdőben sétálás stb., tehát a természetben végezhető időtöltéseket.

Az egyes kategóriákra adott válaszok nagyon érdekesen alakultak. A kedvenc időtöltések között első helyre került az utazás (73%), melyet szintén magas arányban követett az olvasás (71%). Harmadik helyre került a zenehallgatás (43%), míg negyedik helyen a kitöltők 33%-a jelölte meg a fentebb már említett egyéb választ. A továbbiakban közel hasonló eredményt mutatott a múzeum- és kiállításlátogatás (29%), valamint az internetezés (26%). Az előzőekhez képest kissé elmaradást (20%) mutatott a színházlátogatás, míg a két utolsó helyen a moziba járás (16%), illetve a tévézés (14%) szerepelt. A kitöltők közül egyetlen személy volt, aki egyetlen időtöltést sem jelölt meg.

e) Kulturális programok, intézmények látogatása

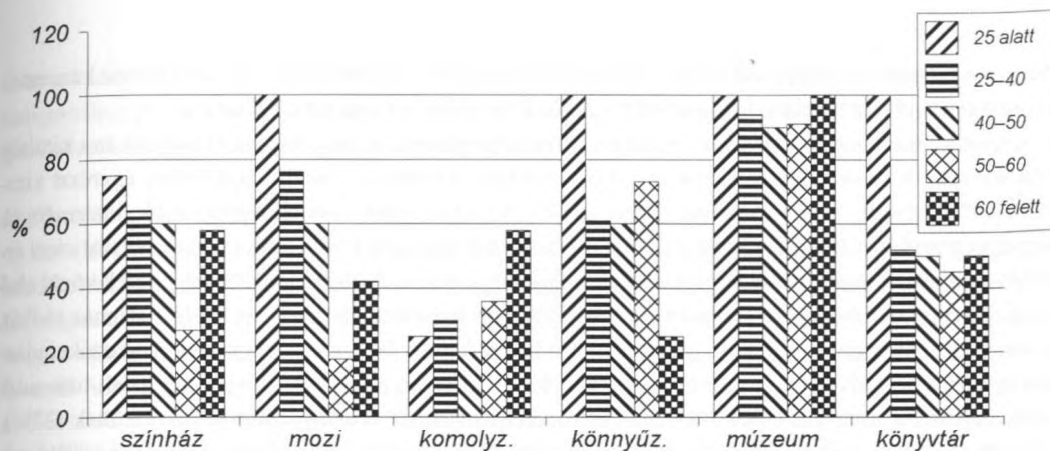
A kérdéskör vizsgálata keretében – alapvetően a kedvenc időtöltés további boncolgatása érdekében – arra voltam kíváncsi, volt-e a kitöltő az elmúlt évben színházban, moziban, komoly- és könnyűzenei hangversenyen, múzeumban, kiállításon, könyvtárban. Mivel a kérdés keretében nem vizsgáltam, hogy az illető az adott intézményeket milyen gyakorisággal látogatta a megkérdezett időintervallumban, így a kedvenc időtöltések és a megadott intézménylátogatás között összehasonlító számítást nem végeztem. Az alábbiakban tételesen megadom az egyes kategóriák látogatására vonatkozó arányokat. A megkérdezettek legnagyobb arányban (95%) múzeumban, illetve kiállításon jártak, második és harmadik helyen (60%) említették a mozit, valamint a könnyűzenei hangversenyt. Színházban 57%, könyvtárban 53% járt, míg a komolyzenei hangversenyek látogatása 34%-kal lemaradva az utolsó helyre került.

A kérdéskör mélyreható vizsgálata érdekében három összehasonlító vizsgálatot is végeztem a kitöltők korcsoportonkénti megoszlása, az iskolai végzettség, illetve a lakóhely vonatkozásában. Valamennyi kapott adatot összehasonlítottam a korábban hivatkozott 2004. évi szociológiai vizsgálat eredményével is.

25 év alatt a kitöltők a komolyzenei hangversenyek kivételével (mindössze 25% járt ilyen hangversenyen) szinte valamennyi egyéb intézményt igen magas (75–100%) arányban látogattak. Ez az eredmény teljes mértékben megegyezik a Magyar Művelődési Intézet által mért adatokkal.

25–40 év között továbbra is utolsó helyen állnak a komolyzenei hangversenyek (29%), míg ennél a korosztálynál kimagasló a múzeumok, kiállítások látogatása (91%). Második helyen szerepel a mozilátogatás (76%), színház 62%, könnyűzenei hangversenyen 59%, könyvtárban 53% járt. Itt azonoságként megállapítottam, hogy 25 éves kor után (tehát a tanulmányok befejeztével) közel felére csökken a könyvtárlátogatás aránya.

A 40–50 év közötti korosztálynál ismét utolsó helyen áll a komolyzene (30%), míg első helyen valamennyien (100%) a múzeum- és kiállításlátogatást jelölték meg. Érdekes módon ennél a korosztálynál

1. diagram. Kulturális programok, intézmények látogatásának korcsoportonkénti megoszlása

második helyen szerepelnek a könnyűzenei hangversenyek (70%), míg színházba 60%, moziba és könyvtárba egyaránt 50–50% jár.

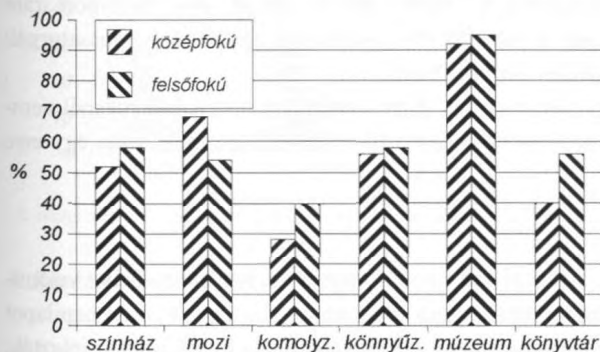
50–60 év között továbbra is alig járnak komolyzenei hangversenyekre, bár az arány egy kicsit jobb, mint az előző korcsoportoknál (33%). Náluk is vezető helyen szerepel a múzeum- és kiállításlátogatás (83%). Továbbra is nagyon vonzó a könnyűzenei hangverseny (67%), illetve még a könyvtárlátogatás (42%), míg színházba mindössze 25%, moziba csak 17% jár (1. diagram).

Jelentős változás mutatkozott a 60 év fölötti kitöltők tekintetében. Jóllehet ők is első helyen említették a múzeum- és kiállításlátogatást (100%), második helyen azonban azonos arányban jelent meg a komolyzenei hangversenyek látogatása és a színházba járás (70–70%). Ezt követte ugyancsak azonos arányban a mozi- és könyvtárlátogatás (50–50%), míg utolsó helyre került a könnyűzenei hangverseny (30%). Ennél a korcsoportnál valamennyi adat megegyezett a Magyar Művelődési Intézet által mértekkel.

Összefoglalva megállapítható, hogy valamennyi megkérdezett korcsoportnál legnagyobb a múzeumok és kiállítások iránti érdeklődés, s a barlangkutatók tekintetében is beigazolódott a korábbi, a Baradla-barlangi hangversenyek közönségének körében szerzett tapasztalataim, mely szerint a magas kultúra iránt a 60 év fölötti korosztály a legfogékonyabb.

A következőkben azt vizsgáltam, hogyan oszlik meg az egyes kulturális programok, intézmények látogatása az iskolai végzettség alapján. A kutatás során a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkezők tekintetében végeztem összehasonlító vizsgálatot.

Itt is beigazolódott az előző összehasonlítás eredménye, mert mindkét végzettség esetében első helyen a múzeum- és kiállításlátogatás szerepelt (középfokú végzettség esetén 92%, felsőfokú végzettség esetén 95%). A középfokú végzettséggel rendelkezők a második helyen a mozilátogatást jelölték meg

2. diagram. Kulturális programok, intézmények látogatottságának százalékos megoszlása iskolai végzettség alapján

(68%), harmadik helyen pedig a könnyűzenei hangversenyeket (56%). Ezzel szemben a felsőfokú végzettségűek második és harmadik helyen azonos arányban választották a színházlátogatást, valamint a könnyűzenei hangversenyeket (58–58%). A komolyzenei hangversenyek látogatása, illetve a könyvtárba járás esetében a felsőfokú végzettségűek javára billent a mérleg (28–40%, illetve 40–56%). Érdekes, hogy mindkét csoport azonos arányban látogatta a könnyűzenei hangversenyeket (58–58%), amely megfelel az országos adatoknak, mi-

szerint a diplomások körében az utóbbi időben megnövekedett az érdeklődés a könnyűzenei koncertek iránt, amely korábban inkább a képzetlenebb rétegek képviselőit jellemezte (2. diagram).

Harmadik összehasonlító vizsgálatomban a kulturális programok és intézmények látogatása és a kitöltők lakóhelye közötti összefüggésre kerestem választ. Kétféle szempontot vettem figyelembe, egyrészt vizsgáltam a Budapesten, vidéki városban, illetve egyéb településen élők kulturális programok, intézmények látogatására vonatkozó szokásait, másrészt azt, hogyan oszlik meg ezen programok és intézmények iránti érdeklődés a fővárosi, vidéki városi és egyéb települések lakói között. A megkérdezett budapestiek közül első helyen szerepelt a múzeum- és kiállításlátogatás (95%), ezt követte a mozi (67%), majd a színház (64%). A komolyzenei hangversenyek iránti igény az utolsó helyre került (38%). A vidéki városból érkezőket vizsgálva szintén első helyen állt a múzeumlátogatás (95%), második a színház (59%), míg náluk harmadik helyen szerepelt a könyvtár (55%). A komolyzenei hangversenyek szintén utolsó helyre kerültek (27%). Az egyéb településről érkezőknél már az előző kettőnél megszokott módon vezetett a múzeum (89%), viszont második helyre kerültek a könnyűzenei hangversenyek (67%), harmadikra pedig a mozi (56%).

Budapest és vidék viszonylatának vizsgálatánál a kategóriák zömében kiugrott a budapesti fölény, még a leggyengébb eredmény is meghaladta az 50%-ot. Ez megegyezett a budapestiek kulturálódási szokásaival kapcsolatban kapott 2004. évi felmérés eredményével.

3. Rádióhallgatással, televízió-nézéssel, olvasási szokásokkal kapcsolatos kérdések

a) A leggyakrabban hallgatott rádióadók

A kitöltők többsége általában két, vagy több rádióadót hallgat. Legnépszerűbb 30%-os hallgatottsággal a Sláger Rádió, ezt követi a két közszolgálati rádióadó, az MR2 Petőfi 27%-kal, az MR1 Kossuth 26%-kal. A kitöltők 16%-a hallgatja az Info Rádiót, míg mindössze 13%-os hallgatottsága van az MR3 Bartók, vagyis a komolyzenei rádióadónak. A kitöltők 31%-a jelölte meg az egyéb választ, míg 13% egyáltalán nem hallgat rádiót.

b) A leggyakrabban nézett televízió-csatornák

A televíziócsatornák között vezet a National Geographic 43%-os nézettséggel, második helyen áll a Spektrum 40%-kal, ezt követi az RTL Klub 34%-kal, majd a Discovery zárja a sort 30%-kal. Ebből a kimutatásból egyértelműen kiderül, hogy a barlangkutatókat leginkább azok a csatornák érdeklik, ahol természettudományos műsorokat és filmeket sugároznak. (Megjegyzés: az előzőekben a múzeumok és kiállítások látogatásánál is érdemes lett volna megvizsgálni, vajon ott is csak a szakirányú témák iránt mutatkozik nagyirányú érdeklődés?)

A közszolgálati televíziók között 27%-os az MTV1 csatornájának a nézettsége, s mindössze 3% jut a HBO csatornára. Érdekességként említem meg, hogy amennyiben a barlangkutatókat sporttevékenységként kezeljük, úgy vélnénk, hogy az aktív barlangkutatók között többen akadnak, akik más sport iránt is érdeklődnek. Ezzel szemben sportadók nézését mindössze 9% jelölt meg. Egyéb televíziócsatornák nézését a kitöltők 19%-a jelezte, míg 14% egyáltalán nem néz televíziót.

A rádióhallgatásnál és televíziónézésnél fény derült arra is, hogy azok, akik mindkét kérdésnél nemleges választ adtak, nem is rendelkeznek otthon ilyen berendezéssel, ezért érdemes lett volna egy erre vonatkozó kérdést külön is feltenni.

c) Sajtótermék olvasása

A megkérdezés során arra kerestem választ, olvasnak-e a kitöltők napilapot, hetilapot, illetve valamilyen havi vagy kéthavi lapot. Az első kategóriában meglehetősen siralmas választ kaptam, mert napilapot mindössze 40%, hetilapot is csak 47% olvas. Annyi pozitívum azért elmondható, hogy többen jelezték, az Interneten rendszeresen figyelemmel kísérik az aktuális napi híreket, de nyomtatott sajtóterméket is olvasnak. A havi/kéthavi sajtótermék olvasásában már valamelyest jobb a helyzet, bár pozitív választ erre is

csak a kitöltők 56%-a adott. A konferencián megjelent kitöltők ismeretében elmondható, hogy ez utóbbi kategóriában a válaszadók többsége a Földgömb, valamint a HTM (hegyi sport és turista magazin) számaira gondolt, amely nem sorolható igazán kulturális témakörbe.

d) Olvasással kapcsolatos izlésvizsgálat

Az elmúlt egy évben olvasott könyvekkel kapcsolatban ismét érdekes eredmény született. A megkérdezettek 71%-a jelölte meg, hogy a szakmájához kapcsolódó könyvet olvasott. Miután a főállású barlangkutatók száma Magyarországon rendkívül alacsony, ezért ennél a válasznál joggal gondolhatjuk, hogy a válaszadók a napi munkavégzéshez szükséges szakirodalom olvasására gondoltak. Második helyen áll 66%-kal a tudományos ismeretterjesztő irodalom olvasása. Ez az eredmény rendkívül hasonlít a televíziócsatornák nézettségével kapcsolatos adatokra, ahol szintén a tudományos ismeretterjesztéssel foglalkozó adások álltak a legelőkelőbb helyen. Hogy mégse keseredjünk el annyira, harmadik helyre került 53%-kal a klasszikus szépirodalom olvasása. Kortárs szépirodalmat már csak 30%, klasszikus költészetet 19%, kortárs költészetet pedig csak 13% olvas. A megkérdezettek 29%-a olvas tudományos-fantasztikus irodalmat, viszont a művészeti könyvek kedveltsége csak 20%. A kitöltők 27%-a jelölte meg az egyéb választ, de ennek vonatkozásában semmilyen iránymutatást nem kaptam. Szerencsére mindössze 1% nyilatkozott úgy, hogy semmilyen könyvet nem olvasott.

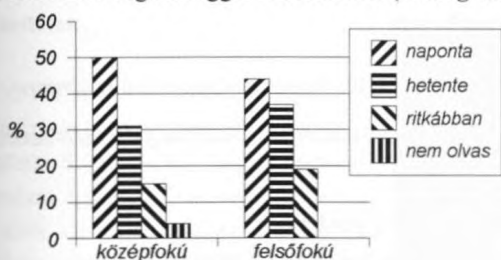
e) Olvasási szokások

A kérdésre adott válaszok tekintetében a következő meglehetősen kedvező megállapításra jutottam. Napi rendszerességgel olvas az összes kitöltő 46%-a, heti rendszerességgel 34%, ritkábban 16%, míg a válaszadóknak szerencsére csak 4%-a tartozik a nem olvasó kategóriába.

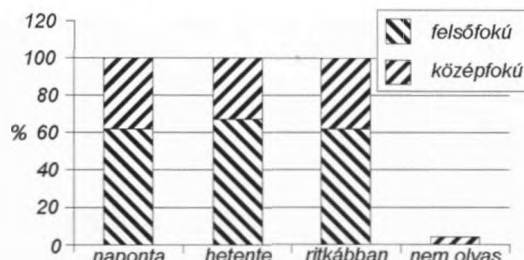
A továbbiakban összevettem az olvasási szokásokat az iskolai végzettséggel, s az alábbi eredményre jutottam.

A középfokú végzettséggel rendelkező kitöltők válaszait megvizsgálva megállapítható, hogy közülük napi rendszerességgel 50%, heti rendszerességgel 31%, ritkában 15% olvas, míg mindössze 4% az, aki egyáltalán nem olvas. Ezzel szemben a felsőfokú végzettséggel rendelkezők közül csak 44% olvas napi rendszerességgel, míg 37% hetente, 19% ennél is ritkábban olvas. A felsőfokú végzettségűek között szerencsére senkit nem találtam, aki nem olvas (3. diagram).

Ha viszont az egyes olvasási szokás-kategóriák végzettség szerinti megoszlását tekintjük, akkor azt látjuk, hogy valamennyi olvasási kategóriában magas arányban – 60%-ot meghaladva – vannak jelen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők (4. diagram).

3. diagram. Olvasási szokások %-os megoszlása iskolai végzettség szerint

4. diagram. Az iskolai végzettség %-os megoszlása olvasási szokásonként

4. Zárókérdések

a) Nyelvismeret és b) annak foka

A megkérdezettek 83%-a nyilatkozott úgy magáról, hogy beszél valamilyen idegen nyelvet. A nyelvtudás fokára vonatkozóan a megkérdezettek 36%-a jelölte meg az alapfokot, 54%-a a közép- és mindössze

10%-a a felsőfokot. Mivel iskolai végzettség tekintetében csak közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező válaszadókkal dolgoztam, a nyelvtudásra vonatkozó eredmény tekintetében nem is volt rossznak mondható az eredmény.

c) Kultúrára fordított kiadások

Ennél a kérdésnél választási lehetőségként viszonylag kis összegeket jelöltem meg, s a következő válaszokat kaptam. A megkérdezettek 44%-a havonta 4000 Ft-nál nagyobb összeget fordít kulturális kiadásokra, 33%-a viszont 2500 Ft-nál kevesebbet költ e célra, míg 23%-a havi 4000 Ft összeget költ kultúrára. Mivel a kitöltők anyagi helyzetével kapcsolatban kapott válaszokat túlzottan szubjektívnak tartottam, ezért utolsó összehasonlító vizsgálatomat a korcsoportok által a kultúrára fordított havi összeg tekintetében végeztem.

A feldolgozás során a következőket állapítottam meg:

25 év alatt a kitöltők 50%-a 2500 Ft alatti összeget fordít kulturális célokra, míg a megkérdezettek másik fele 25–25% arányban költ 4000 Ft-ot vagy 4500 Ft-nál magasabb összeget.

25 és 40 év között a megkérdezettek 52%-a költ 4500 Ft-nál többet kulturális célra, míg 2500 Ft alatti összeget 33%, 4000 Ft-ot 15% jelölt meg.

40 év 50 év között 4000 Ft-ot, illetve annál többet a megkérdezettek 40–40%-a költ, míg 2500 Ft alatti összeget mindössze 20% tart reálisnak. Ez a két utóbbi korosztály adja az aktív dolgozók többségét, tehát náluk érhető a kultúrára fordított magasabb összeg.

50 és 60 év között rosszabbodik a helyzet, a megkérdezettek közel fele, 46% havi 2500 Ft-nál kevesebbet költ kultúrára, s a magasabb összegkategóriákat egyformán 27–27% jelölte meg.

60 év felett ismét kedvezőbb a helyzet, hiszen a megkérdezettek 50%-a több mint 4000 Ft-ot fordít kulturális célokra, míg 2500 Ft-nál kevesebbet 23%, 4000 Ft-ot 16% jelölt meg.

Zárógondolatok

Összességében elmondható, hogy a Barlangkutatók Szakmai Találkozója keretében Jósvafőn lebonyolított kérdőíves vizsgálatban részt vett barlangkutatók kulturálódási szokásai nem mutatnak kedvezőtlen képet. Saját vizsgálatom eredményét összevetve az országos mérési adatokkal, megállapítható, hogy az általános tendenciák a barlangkutatóknál is jelentkeznek. Különösen érvényes volt ez a kulturális programok és intézmények látogatásának és a megkérdezettek korcsoport és iskolai végzettség szerinti összehasonlító vizsgálatának tekintetében.

IRODALOM

- BUDAVÁRI Á.–GRYNAEUS T. (1988): *Barlangkutatók elektroenkefalográfiái és pszichológiai vizsgálatának eredményei* – Karszt és Barlang I. pp. 29–32.
- HUNYADI ZS. (2004): *A budapestiek kulturálódási szokásai* – Magyar Művelődési Intézet, MTA Szociológiai Kutató-intézet, Bp, november

CAVER'S CULTURAL ACTIVITY RESULT OF AN IRREGULAR INVESTIGATION

At the Professional meeting of Hungarian speleologists (at Jósvafő) in 9-11 November 2007 the author made an investigation by an inquiry-form. By asking the participants of the conference she tried to map the cultural habits of the Hungarian cavers. Many of them have already indicated that they are curious about the results so the paper summarised the preceding of the research, its aims, its results and some conclusions of it in this paper.